

Päivi Granö

Toisenlaisia loikkia poikkeusajan opintiellä

Yliopisto on poikkeustilanteessa tai uudessa normaalissa, missä tuo raja sitten meneekin. Poikkeustilanne on tuottanut erilaisia teknologiaa hyödyntäviä oppimisen tilanteita ja paikkoja. Digiloikka taitaa olla jo kulunut sana. Olenkin miettinyt mikä yhdistää koulutuksen, loikkimisen ja poikkeustilanteen? Silloin kun tätini opiskeli sairaanhoitajaksi, Suomeen iski vakava poikkeustilanne, toinen maailmansota. Opinnot eivät siirtyneet etäopinnoiksi, sillä digiloikan sijaan hänet pakotettiin loikkaamaan Viipurin sotasairaalaan hoitamaan ikäisiään rintamalla haavoittuneita nuoria miehiä. Appeni lähti sotatielle lukion toiselta luokalta 17-vuotiaana. Hän sai luvan loikata lukion viimeisen luokan yli ja julistettiin ikäluokkansa muiden lukiolaisten tavoin ylioppilaaksi ilman ylioppilaskirjoituksia. Ekaluokalla ollessaan äitini loikki koulutietään pimennetyssä Vaasan kaupungissa, auraamattomilla lumisilla kaduilla, peläten pommituksia, villiintyneitä koiria ja hermoheikkoja opettajia. Rauman seminaarin 1930-luvun lopulla aloittaneet opiskelijat joutuivat sotaan ja sillä tiellä he jatkoivat syksyyn 1944 asti. Päärakennuksen Toivo Laurilehto -salin seinillä on kaksi marmoritaulua kertomassa, ketkä eivät palanneet niistä poikkeusoloista opiskelijoiksi tai opettajiksi.

Virusta ei sovi vähätellä ollenkaan, mutta toisinaan on hyvä muistaa edellä mainittuja koulutuksen poikkeustilanteita, jolloin opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamisen ongelmat olivat niitä pienimpiä.

Alkusyksyn aikana olen keskustellut uusien kansainvälisten koulutustemme opiskelijoiden kanssa, osin tietysti etänä. Poikkeustilanteessa yliopisto on joutanut esimerkiksi kansainvälisten opiskelijoiden kirjautumiskäytännöissä ja aikatauluissa. Opetussuunnitelman mukaisia kursseja suoritetaan enimmäkseen etäopintoina ainakin lukukauden loppuun asti. Opiskelijalle, joka suuntaa Raumalle Etelä-Amerikasta, Yhdysvalloista tai Aasian maista, etäopinnot tarjoavat mahdollisuuden järjestellä elämäänsä ja suorittaa ensimmäisiä opintojaan samalla kun toisella silmällä voi vahtia jatkuvasti muuttuvia lentoaikatauluja ja viisumiprosesseja. Ja sitten karanteenissa kököttäessään opiskelija voi edelleen opiskella. Väliin jäi vain se yksi vuorokausi, jolloin tehtiin matkaa. Toisinaan opinnot toisella puolella maapalloa edellyttävät vuorokausirytmien kääntämistä, mutta motivoitunut opiskelija tekee näköjään aikataululoikkansa eikä valita.

Loikka on tavallista pidempi askel, jolla harpotaan yli esteiden ja tavanomaisten reittien. Mihin tämä loikka mahtaa lopulta johtaa? Opetustilanteiden paikat ja aikakin alkavat määrittyä uusiksi. Se mikä oli ennen todella kaukana, on nyt lähellä ja se, mikä oli ennen tässä samassa huoneessa, onkin kaksiulotteisena pienenä kuvana koneen näytöllä. Myös esittämisen hierarkiat muuttuvat. Etäinen, luentosalin viileällä auktoriteetillaan vallannut asiantuntija onkin tuo kahvikuppinsa kanssa terassillaan harppova setä/täti, jonka kissa peittää lopulta kuvaruudun. Ja pim! kadotamme toisemme yhdellä näppäimen painalluksella.

Opetuksen siirryttyä poikkeustilanteessa verkkoon, osaa uusista käytännöistä epäilemättä hyödynnetään jatkossakin. Joillekin aloille ja teemoille sopivat kansainväliset luennot ja opetuskokonaisuudet. Ainakin koulutusvienti hyödyntää yhä enemmän etänä suoritettavia koulutuspaketteja. Opiskelija voi olla missä vain maapallollamme, mutta vielä puheentunnistus ei käännä kaikkia opetuskieliä ymmärrettäviksi. Oletettavasti sekin aika pian tulee. Missä kohdassa

tulee se piste, jolloin suomalainenkin opiskelija toteaa, ettei opiskelupaikkakunnalle kannata muuttaa pelkästään opintojen suorittamisen takia? Herää myös kysymys, miksi lennättää opettaja toiselle mantereelle, saati opiskelijoita Suomeen?

Kysyinpä sitä näiltä Raumalle lentäneiltä opiskelijoiltamme. Miksi he hakivat Raumalle opiskelemaan varhaiskasvatuksen opettajaksi tai luokanopettajaksi. Rauma tarjoaa lähiluontoa, mustikoita takapihalla, lyhyitä välimatkoja ja turvallisuutta. Eivät ne olleet tärkeimpiä syitä hakeutua Suomeen ja Raumalle, mutta tulivat lisäbonuksena. Eräs luuli tulleensa Turkuun. No sama se, kaukaa katsottuna. Moni oli jo lukenut Pasi Sahlbergin kirjan suomalaisesta koulutuksesta ja kahlannut koulujamme esittelevät englanninkieliset nettisivut ja Youtube-videot. Opiskelijat tulivat ollakseen läsnä. He haluavat itse nähdä, oppia ja kokea, millainen on suomalainen koulutusjärjestelmä, ihan lähietäisyydeltä.